

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopenjske petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Národnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Izgled sovraštva do slovenskega jezika iz Kranja.

Dozdanje vlade, posebno pa zadnja surovonasilna vlada Auersperg-Lasserjeva nemško ustavoverne stranke, vcepila so mej našimi renegati in mej nemškimi naseljenci pri nas tako divje, nenaturno in odurno sovraštvo do našega materinega deželnega jezika, da je samo to dovolj, da Slovenci ne moremo nikdar drugače, kot le s preziranjem in zaničevanjem domišljati se one pretekle dobe ustavovernega terorizma in na vse kripilje vsako drugo vlado rajši želeti in podpirati, samo da se podobno demoralizatorna nemško-ustavoverna ne povrne, katera je nosila lažljivo liberalizem na jeziku, v srci in dejanji pa sovraštvo do slovenščine.

Iz Kranja se predvčeranjem piše tukajšnjemu nemškemu listu, organu uradnikov Kaltenegger-Zhuber in dr., „L. Tagbl.“, tak dogodek, ki kaže, kako divje sovraštvo se uže nahaja do našega deželnega jezika slovenskega v necih krogih, fanatiziranih po nemških ali nemškutarskih agitatorjih, ki so pod prejšnjo nemško-ustavoverno vlado bili izpodbujani in hvaljeni.

„Laib. Tagbl.“ pripoveduje v tonu, da se mu dobro zdi, to le dogodbo: Požarna straža v Kranju si je naročila v Mariboru voz za mehove; vodja požarne straže in brizgljar sta ga ogledala, potem pa so dobili štirje „feuerwerce“ nalog, da ga s kranjskega kolodvora peljejo v shranišče v Kranj. Ti gredo na kolodvor, njim na čelu voditelj plezalcev. Ko pa so zagledali na vozu slovenski napis: „Požarna straža v Kranju“, razjezili so se vsi štirje da je za mesto Kranj napis kranjsk ali slovensk in ne nemšk, peljali so voz v Kranj

k necemu sedlarju in mu ukazali, da je ta napis premazal in zamazal z barvo. Zadnji petek je odbor požarne straže sicer vse štiri izključil, ker so bili uže sami iz požarne straže izstopili, ali mesto, kjer je bil preje dotičen slovensk napis, ostane pa zdaj vendar prazno, pravi „Tagbl.“ zmagonosno z razprtimi črkami, kakor bi naznanjal veliko zmago nemške kulture!

Mi vprašamo: Kaj bi Nemci storili s tacimi nesramnimi štirimi tujci Francozi ali pofrancoženci, kateri bi se predrznili v kadem nemškem mestu na tujem nemškem blagu od samega zaničevanja nemščine nemški jezik tako grditi in tako infamno sramotiti? Mi sodimo, da ne bi z besedo podučevali jih, da to ne gre, temuč — z bolj vidnimi dokazi... Nemci namreč, Francozi in drugi narodi, a Slovenec je potrpežljiv, zato se pa tudi vsak pritepen capin upa javno zaničevati njega in njegov jezik!

Sicer smo pa močno radovedni zvedeti imena teh štirih „nemških“ junakov iz gorenjskega Kranja, ki so pogum imeli rodni jezik Gorenjcev na ta način zasramovati. So li res tako neodvisni in hrabri Nemci, da smejo in morejo na ta način svojemu gadnemu sovraštvu do slovenščine odduška dajati? Mi nijsmo verjeli, da bi se na Gorenjskem taki nemškutarski pobalinje dobili. Torej povejte vsaj svetu kako se zovejo?

Pri tej priliki se lahko razume, zakaj je ljudstvo pri nas tako dolgo požarne straže s sumljivostjo gledalo, da si imajo humanitaren namen. Snovatelji teh „feuerwehrov“ so imeli, kakor se iz tevtonsko-furorskega dejanja štirih kranjskih Švabov vidi, res germanizatorjen, nemčevalen namen, če so ga prav skrivali in včasih tajili. Da pa se ta tujski namen zatré, treba da slovenski narodnjaki ta-

kim društvom povsod pristopijo, precej ali počasi večino dobodo in take nemške ščuvaje in sramotitelje našega roda ven izpehajo! Pasivnost za mlade narode kakor smo mi, nij nikjer pridna, to smo vendar uže skusili. Pa tudi tista slovenska pohlevnost, ki si dá domá na glavo — grešiti, ne veljá in naj bi se od naših ljudij odložila. Kompromisi so lepa reč in politično ali modri čini, ali le kompromisi mej resnimi možmi; z nemškutarskimi pobalini nij nič kompromisov in nobene sprave za nas.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 2. junija.

Mimo vseh zatrjevanj v oficijoznih listih, da nema pohod cesarjev na Češkem s politiko nič opraviti, se denes vendar občno priznava, da bodé cesarjeva navzočnost na Češkem dobila izredno političen značaj. Priprave, ki so se delale za sprejem cesarjev, so velikanske; mesto je sijajno ozaljšano z zastavami češko-narodnimi in cesarskimi. Posebno lepo je olepšan državni kolodvor. Pred vrati je velik slavolok, na vrhu državni orel, katerega čuvata moravski in češki deželni grb. Na vrhu večnih vrat se sveti cesarjevo gaslo, na vsakej strani pa sta kipa cesarja in cesarice. Pri izhodu je na desnej kip Avstrije, na levej pa Češke. Na vnanjej strani portala je cesarjevo gaslo v češkem jeziku.

Odkar je Avstrija ustavno vladana je bil cesar Fran Josip I. sedemkrat na Češkem. Leta 1866, ko so Prusi šli iz Češke; l. 1868 k posvečevanju Fran Josipovega mostu; l. 1874 je šel k vojaškim vajam na Češko; l. 1874 zopet cesar in cesarica, obiskala sta cesarja Ferdinanda; 1876 dvakrat; prvokrat, ko se je sešel z ruskim carjem v Reichstadtu in drugokrat, da je obiskal Ferdinandovo vdovo; l. 1879 je šel k vojaškim vajam.

Češki listi cesarja vsi z navdušenjem po-

Listek.

Listi iz Italije.

XIV.

Gospa! Po strehi stolne cerkve, po trgu okolo nje ter po galeriji „Vittorio Emanuele“ sem Vas uže vodil, a o Milanu samem nijsem Vam še povedal več, ko one splošne črtice, o katerih sem, govoreč o Lombardiji, spregovoriti bil primoran.

Da poravnam doslej zamujeno, prizadeval si bodem v denšnjem listu popisati Vam lego in življenje mesta Milana po svojej slabej moči.

Notranje ali pravo mesto, ki ima skoro obliko pravilnega kroga, šteje 200.000 prebivalcev, ter je obdano z gradbami, po katerih so većinoma narejene lepe z drevesi obsajene ceste za vozove in pešce — nekaj glacijs. Predmestja milanska — katera skupno štejejo

kacih 70.000 prebivalcev, nastale so za gradbami ter so z mestom zvezana z dvanajsterimi vrati. Gradbe, ki mesto obdajajo, nijsu posebno visoke in trdne, a vendar so se leta 1848 za njimi Milanezi dolgo časa branili proti avstrijskej armadi pod poveljem Radeckega.

Kolodvor, lepo, veliko poslopje, katero v notranjem zališajo v velikanskem štilu izgotovljene freske, ki imajo nedvojbeno umetniško vrednost, stoji pred gradbami, ne daleč od javnega vrta. Kdor se po železnici pripelje, pride skozi „Porta Venezia“ v mesto in od tod po „Corso Venezia“ in „Corso Vittorio Emanuele“ naravnost na stolni trg, ki je, ne le središče milanskega mesta, ampak tudi središče milanskega življenja in gibanja.

Ulice mesta Milana so većinoma ozke; a vendar ne tako ozke, ko na priliko beneške ali one starega mesta tržaškega, temveč vsaka je toliko široka, da se lahko po njej vozi. Da

se bolje ozke zde biti, prihaja vsled tega, ker so hiše većinoma visoke, — mnogo se jih nahaja s pet in celo šest nadstropij — ter vsled tega svetloba na dno ulic teže prihaja. Je pa nekaj tudi lepih, svetlih, vsaj tako širokih ulic, ko ljubljanska dunajska cesta. Najlepši mej temi ste „Via Alessandro Manzoni“ in „Corso Venezia“ — obe s sijajnimi prodajalnici ob obeh straneh — katerih se potem vredno pridružujete še „Via Forino“ in „Corso Porta Romana“.

Po vseh teh ulicah je promet jako živahen, torej sprehod zanimiv, ker ima človek pri tem priložnost opazovati vse posebnosti milanskega življenja.

Tlak vseh ulic brez razločka obstoji iz drobnega okroglega kamenja, kakoršen je zato tudi v Ljubljani navaden, a vsaka ima po sredi narejen tir za vozove iz velicih kamenitnih plošč; razen tega pa ob straneh z ena-

zdravljajo in upanje izrekajo, da njegov prihod prinese spravo in pomirjenje.

Poljski list „Gazeta Narodowa“ piše o zdajnem političnem položaju: „Situacija je koncem državnozbornskega zasedanja mnogo boljša, nego je bila početkom. Grof Taaffe, ki je hotel najprej osnovati srednjo stranko, moral se je ozirati na ustavoverne ude svojega kabineta in tedaj nij mogel ustrezati željam desne stranke. A sovražno in neutemeljeno vedenje ustavoverne stranke tudi zoper ministre svoje lastne stranke je storilo konec tem ozirom, kajti avtonomistiški udje vlade so uvideli, da zdaj nij misliti na to, da bi levičarjem v zbornici pomagali dosegati potrebno sporazumljenje in tej misli se je pridružila tudi večina k bivšej večini pripadajočih ministrov. S tem so se ministri koalicijskega kabineta dejanski zblížali. Dr. Stremayr je uvidel, ker so ga njegovi prejšnji pristaši tako brezobzirno in brez uzroka napadali, da levica zbornice nij zmožna za vladanje. Zboljšanje v značaji vlade se je pa dovršilo, ko sta še vstopila baron Conrad in Kriegsau, ki ne spadata k nobednej stranki, in zato so tudi odpali oni nagibi, ki so baron Kerba in dr. Stremayra še nedavno silili, da bi izstopila iz vlade.“

Vnanje države.

Iz **Fillipolija** se javlja, da na velikansk način vsa vshodnje-rumelijska mesta proslavljajo tisočletnico uvedanja slovanskega jezika v cerkev. O priliki teh slavnostij je ruski general Stolipin, znan iz rusko-turške vojske, poslal knezu Vogoridesu telegram.

Bolgarska vlada je predložila narodnemu sebranju načrt zakona o naseljevanju in naturalizaciji tujcev na Bolgarskem. Rumunska vlada pa pri evropskih vlastih zoper ta načrt zakona protestuje.

Turčiji je posebno na tem ležeče, da bi jej evropske vlade pripomogle do novcev; veliko si je obljubljala od angleškega izrednega poslanika Göschena. A turški poslanik v Londonu, Musurus, je poročal svojej vladi, da se Göschen ne bode nobenega finančnega vprašanja preje lotil, predno da Turčija ne vspostavi mejnarodne komisije, ki bode čuvala nad turškim gospodarstvom, kakor hoče berlinski dogovor. A take komisije se Turčija boji, kakor vrag križa.

Turška grozodejstva se zopet ponavljajo. Iz Soluna se namreč poroča, da je v Carigradu potovalo več Bolgarov s prošnjami do evropskih vlad zastopnikov. Te prošnje so dajali ljudstvu, da jih je podpisavalo. Vlade se prošijo, da bi se Makedonija vtelesila v Bolgarsko. Te Bolgare so turški vojaki napali in vse poklali. Turško poročilo sicer pravi, da so ti Bolgari ropali, morili in požigali in da so ljudi silili, da so prošnje podpisavali, tako da se čuti, da telegraf turška grozodejstva zagovarja in odobruje, ker so storjena na Slovanih.

Odbor **albanske** lige v Skadru je oddal v tem mestu stanujočim konzulom tujih vlastij novo spomenico, v kateri se ponavljajo

stara pritožba, da Albanci nehejo biti prodani Slovanom. Sicer se pa bodo Albanci svoje „lige“ kmalu naveličali, katera jih sesa do mozga in jim naklada hudih davkov.

V **angleškej** spodnjej zbornici je dejal Dilke, da Anglija ne bode zopet pričela dogovarjanj s Perzijo glede Herata, katera je pričela prejšnja vlada. Zdanja vlada želi, da bi prišel Herat in okolica pod stalnejšo in mirnejšo vlado.

Včeraj smo omenili članka v **rimskem** časopisu „Voce della Verità“ zoper Bismarkovo cerkveno predlogo. Ta list piše: Vatikan nij kriv, da so ostala dogovarjanja mej njim in Nemčijo neuspešna. Papež ne more svoje mirlojubivosti tirati tako daleč, da bi cerkev zvezano vrgel pod noge državnej oblasti, zato tudi ne odobruje Bismarkove predloge, s katero se več zahteva nego z majevskimi zakoni. Ako bi sprejeli to predlogo, priznali bi s tem ob enem majevske postave, kar pa cerkev nigrad ne bode storila. Bismarkova predloga cerkvi ne daje ničesar, vse je odvisno od samovolje višjih uradnikov. Noben katolik ne more glasovati za to predlogo, sicer ga zadene veliko cerkveno izobčenje.

Dopisi.

Iz Bele krajine 29. maja. [Izv. dop.] Občine belokranjske so skupno poslale g. dež. načelniku Winklerju sledeče pismo kot odgovor na njega okrožnico: „Visoko čestiti gosp. c. kr. dež. predsednik! Z nepopisljivim veseljem smo sprejeli Belokranjci Vaš visoki razglas od dne 4. t. m., s katerim ste nas vis. č. g. dež. predsednik, počastili. V sladkej nadi na Vaše znamenite besede, da bode postava v vseh slučajih le v pravem smislu veljala, da bomo pred njo vsi jednaki, izrekamo Vam vis. č. g. dež. predsednik, svoje neomejeno zaupanje. Živo smo prepričani, da Vam je na srcu blagor mile nam domovine in naroda in uverjeni smo, da nam ne bode odtegnili svoje pomoči, katere tako zelo trebamo. V skrajnem delu Kranjske, ločeni od vsega prometa, tlačeni od bolezni in drugih nezgod, pridelamo na kamenitih svojih tleh komaj toliko, da zadostimo dolžnostim kot državljani. In v takih žalostnih razmerah kažete nam v. č. g. dež. predsednik sladke nade lepše bodočnosti, katere se bodo z združenim delovanjem uresničile in kmetijstvo, obrtnija in občni promet se bode jel boljšati. Za Vaše tolažilne besede tedaj kličemo Vam vis. č. g. dež. predsednik ob Kolpi živeči Belokranjci: Stotera hvala! Bog Vas živi in ohrani mnogo let!“

Iz Zatičine 31. maja. [Izv. dop.] Dan na dan se bere, kako živahne so občinske volitve. Ljudstvo se poteguje za svoje pravice in

skrbi, da ima v občini zvedene moze, kateri opravljajo ter store, kar posamezni udje storiti ne morejo. Tedaj potrebujejo stanovalci v občini moze, kateri neutrudljivo delajo za njih blagost ter podpirajo c. kr. oblastnijo in čujejo, da se vse zakonito godi in vrši. Združenimi močmi se more vse storiti. Tudi pri nas se je ljudstvo zdramilo, to se je videlo pri občinski volitvi za županijo St. Vid pri Zatičini. Naša občina se deli v tri katastralne občine: Zatičina, Metnaj in St. Vid. Do sedaj je bil stol župana v St. Vidu kakih 16 let. V Zatičini, kjer so c. k. oblastnijo, je bilo zadnja leta brez župana, brez svetovalca, še celo brez odbornika (v vasi Zatičini). Ali to nij bilo nekako čudno za nas in tudi težava za c. kr. urade? — Torej so šli naši zatiški ljudje na volišče, ter večino število odbornikov dobili. Volitev je bila za odbornike v St. Vidu pri županu 29. apr. ob 9. uri dopoldne in je trajala do 1/2 6. ure popoldne.

Drugo volitev za občinsko starešinstvo razpiše najstarejši odbornik Anton Hauptman posestnik iz Zatičine dne 18. maja ob 8. uri zjutraj v Zatičini, h kateri so vsi odborniki prišli. Tudi so trije velikoposestniki volili po § 17 občinskega volitvenega reda od 17. svečana l. 1866. Opomniti moram, da ta volitev nema nobenega družega pomena, kakor to: v Zatičini smo hoteli in želeli enkrat župana imeti, kar smo dosegli. Za župana je izvoljen g. France Muli, posestnik in mizar iz Zatičine. Za prvega svetovalca g. France Kovač, učitelj in posestnik v Zatičini, in za drugega svetovalca g. France Pajek, posestnik iz Metnaja.

Iz selške doline 31. maja. [Izviren dopis.] Ker se iz mnogo krajev domovine slišijo pritožbe o nemškem pisanju v naših uradnih, bom tudi jaz, priprost kmet, prosil prostora v vašem cenjenem listu, da povem krivice, ki se nam godé, ker slovenski časniki so naša bramba proti nemškutarstvu. Denes sem si namenil z dogodki nekoliko razjasniti, kako se nam kmetom godi. Namen teh mojih vrstic nij, koga žaliti, ampak razodeti, da nij kmalu vse eno, naj se uraduje v njemu umljivem domačem jeziku ali pa v nerazumljivem nam nemščini. Naš okraj nema nobenega Nemca, ako pa v kateri c. kr. urad prideš, boš vse le nemško pisanje našel, kakor da bi vsi mi prebivalci v okraji bili zmožni nemškega jezika. Kako se kranjskemu kmetu v hribih godi, ko dobi od sodnije v tujem nemškem jeziku pisano pismo, ker mora dve tri ure daleč si tolmača za drag denar iskat iti. Primeri se,

cimi ploščami obloženi prostor za pešce. Večje ulice imajo po dva tira za vozove.

Cerkve ima Milan sploh lepe, od katerih so nekatere tudi še zato zanimive, ker so v davnej preteklosti ustanovljene in sezidane bile. Mej te spada v prvej vrsti v „Corso di porta Ticinese“ stoječa cerkev sv. Lovrenca, katere ustanovitev se pripisuje gotiškemu kralju Ataulfu. Po tem takem bi bila ta cerkev iz začetka petega stoletja, torej ena najstarejših cerkva sploh. Velika nij posebno; zidana pa je v oktagonu, nad katerim se vzpenja velika kupolja. Mnogi mislijo, da je ta cerkev bila narejena na mestu nekdanje Maksimijanove palače. Ta misel se sicer vjema z načinom stavbe, a zgodovinsko dokazana nij.

Ne veliko mlajša je mala cerkev sv. Sattira v „Via Carlo Alberto“. Ustanovljena je bila v devetem stoletju, a v petnajstem prenovljena in popravljena toliko, da se samo stavba more smatrati za izvirno.

Isto je s cerkvijo sv. Ambroža, katero je sv. Ambrož sam sezidati dal v četrtem stoletju na mestu Bahovega tempelja; samo, da se pri tej niti stara stavba ohranila nij. Podrli so jo namreč v dvanajstem stoletju, ko se je bilo sklenilo na njenem mestu sezidati novo večjo cerkev ter jo posvetiti sv. Ambrožu samemu. Razen lepih od različnih slikarjev izgotovljenih fresk, ki se nahajajo v cerkvi, zanimivo je posebno dvorišče pred njo. To dvorišče — po načinu rimskega „atrija“ — ima ob obeh straneh po zidovih mostovža, katerega nareja na kamenitnih stebrih sloneča streha, stare napise in freske, ki so se pa večinoma uže odluščile.

Najdragoceneje v notranjem opravljena je cerkev sv. Aleksandra, na „Corso S. Celso“; a umetniške vrednosti ta uprava nema.

Od družih cerkva omenim le še ono sv. Karla Boromejskega, ki je sezidana po načinu rimskega Panteona z 48 metrov visoko

kupoljo in sv. Evfemije, v kateri se nahajajo lepe freske, predstavljajoče različne dogodbe iz življenja in dejanja odrešenikovega.

Gospa! od cerkva do stolpov nij daleč, torej si ne morem kaj, da — ko govorim uže o cerkvah — spregovorim tudi o stolpih.

Sicer moram priznati, da mi nijso bili nič kaj na poti, pač pa so mi mnogo grenkih ur prizadejali zvonovi, zavoljo katerih so stolpi prav za prav sezidani. Sicer sem uže v Benetkah opazil, da imajo na Italijanskem bržkone to lepo navado, da, kadar nema kdo družega opravka, gre v stolp nadlegovat zvonove, kajti uže tam sem čul neprestano zvonjenje sedaj v enej, sedaj v drugej cerkvi. mnogokrat pa še celo v več naenkrat. — Nikar ne mislite, gospa! da sem sovražnik zvonjenja; narobe še prav rad slišim lepo in ubrano zvonjenje, kakeršno imamo po našej domovini skoraj povsod in pritrkavanje, katero naši kmetiški fantje tako dobro razumejo, mi

da bereta dva ali beró trije tisto pismo in vsi ga ne umejo, ker so slabo zmožni, zato ga vsak drugač prebere, komu bo potem kmet verjel? Zato je pa toliko zmešnjav in pravd in še veliko krivic se kmetu godi po zamudi, to vedo taki, ki se s tem pečajo na kmetih. Sodnijski in drugi služabniki tudi vselej reči prav ne raztolmačijo. Tako je neki sluga kmetu namesto v sodnijo, k notarju ukazal se oglasiti. Ker nij znal pri hiši nobeden nemški, je še potem bil kmet kontomaciran, ker se nij ob pravem času oglasil. Ko bi se mu bilo po kranjski pisalo, bil bi razumel in prišel k sodu.

Pa bi kdo odgovoriti utegnil: zakaj pa ne terjajo kmetje slovenskega pisanja. saj je § 19 ustave za vse veljaven. Na to mu jaz kmet povem, kako se je nekemu kmetu, ki je pri naši sodniji terjal slovensko pisanje, odgovorilo. Neki nižji uradnik (kako se imenuje? Ur.) je s prav osornim glasom odgovoril, da: „če ti kmet ne znaš nemško, on, uradnik, pa slovensko ne zna, pa sva kvit, in če ne bo kmet sprejel nemškega pisanja, ga bodo pa z eksekutivno močjo prisilili, da bo vzel, kar dobi nemškega, slovenskega mu ne bodo pisali. Ko to pisanje sodnijski služabnik prinese, brani se kmet vzeti ga, ker je nerazume. Na to se sodnijski služabnik tako odreže: „misliš, da bomo za te tako pisali? če nečes tega le vzeti, bomo pa tam na vrata nabili. Pisanje je bilo zavoljo nečega plačila. Ko s tem nerazumljivim pisanjem kmet v sodnijo pride, potoži se, da ne razume, kaj je v pismu, slovensko ali kranjsko (in da je to vse jedno, to kmetje uže verno) bi pa razumel; odreže se beseda sodnijskega uradnika: „Misliš, da bomo mi tako pisali, kakor babe v kuhinjah govoré?“

Zdaj vprašam: ali nij to dosti, da gospodje kmeta odvrnejo, da naj ne terja slovenskega pisanja, če se je kmetu revežu toliko sitnosti in še škode bati? Vi bi uže videli, ko bi kmet brez tega strahu smel terjati svoj materini jezik, koliko bi še nemškutarjenja bilo v pisarnah? Uradniki se s tem tudi izgovarjajo, da ljudje slovenskih besedij tudi ne bodo razumeli: ali vsak najbolj priprost kmet na to lahko odgovori: ali ne bo vsak bolj razumel: „povabilo“, „plačilni nalog“, „obsodba“, „sodišče“, „sodnija“ itd., kot pa tuje nemške besede za to? In še to s tujimi črkami, našim očem neznanimi? Vsako povabilo k sodniji moramo včasih cele ure daleč brat nositi! Ko bi se pa slovenski v uradih pisalo, bi mu vsak otrok, ko zna brati, to znal

je vedno nekako veselo povzdigovalo srce, posebno kadar so zvonovi pred cerkvenim posvečevanjem tako hiteli ponavljati: „trenk, trenk, trenk, jutri bo šel žvenk“. Ali razloček mej našim in italijanskim zvonjenjem je grozoviten, kajti tu nič ne gledajo na to, da bi se zvonovi ujemali, temveč vlečejo samo za vrvi, kakor se komu ravno zdi, in tako se na priliko večkrat primeri, da kembliji ob tri zvonove udarijo naenkrat ali če to ne, udarjajo v groznej disharmoniji. Morete si torej misliti, kakošno zvonjenje, na moja — ubranega zvonjenja vajena — ušesa upljuje, kaj pa še le tu, kjer imajo kembeljne tako privezane, da morejo udarjati samo na eno stran zvona. Ko sem tako včasih moral poslušati enako zvonjenje pri več cerkvah naenkrat, obšla me je kar kurja polt in bilo mi je tako, da bi bil najraje samega sebe lasal. To Vam rečem, gospa! da bi prišla sem kaka nervozna

razložiti. Vprašam, kako dolgo bomo kmetje še morali biti sužnji nemškega jezika?

Gospod deželni predsednik Winkler ne more boljše sreče v duševnem oziru kmetskemu ljudstvu storiti, kakor ako le to stori, da bodo saj tista pisma slovenska, ki jih kmet v roke dobi. Kakor kmet rečem, da to bi najbolj spravo in zaupanje do uradnikov utrdilo. Vprašam, kako bi se nemškemu uradniku zdelo, ko bi po svojih opravkih prišel v kmetsko hišo in bi tam nerazumljivo njemu govorili in pisali. Ali ga ne bo uže prirojen sum obhajal, da se tu zoper njega dela in govori? Ravno tako je s kmetom.

Iz Ormoža 1. junija. [Izv. dop.] Kakor smo uže po telegrafičnem poti naznanili, smo narodnjaki pri volitvi za okrajni zastop Ormožki v skupini velicega posestva in občin sijajno zmagali. S to zmago smo tedaj slobodno računili, da je večina v okrajnem zastopu odločno naša in to se je tudi pri volitvi vodstva dné 24. maja t. l. pokazalo, ker smo narodnjaki zmagali. — Voljeni so: g. okrajni sodnik Kmetič za načelnika, g. notar dr. Geršak za namestnika, tržana Čulek in Kočevar, graščinski oskrbnik Šmidl, trgovec Skrlec in župnik Majhenič za odbornike.

V tem odboru je prvokrat, kar okrajni zastopi obstoje, pravično zastopan ormožki okraj, mej tem, ko so v poprejšnjem nemčurskem odboru sploh bili večinoma nemčurji ormoškega mesta. —

Ormožki nemčurji so v obče pri vsakej volitvi v okrajni zastop pri zagrizeni agitaciji svojence spravili v okrajni zastop, na prebivalstvo okraja se nijso nič ozirali. Zato pa je tudi bilo delovanje in gospodarstvo v okrajnem odboru tako, da je boljše, da o tem molčimo oziraje se na davkoplačevalce — Bil je tedaj uže zadnji čas, da smo nemčurskemu okrajnemu zastopu konec storili in Bog daj, da za zmirom.

Pri novem okrajnem zastopu nam je upati, da bode marljivo deloval in z okrajnimi denarji po mogočnosti varčno ravnal, da bodo se okrajne priklade, katere večinoma kmetstvo s krvavimi žulji plačuje, za dobre in potrebne reči varčno rabile. —

Novemu gospodu načelniku pa priporočamo, da v tem poslu ostane v splošnej zvezi z odborom in okrajnim zastopom; da ga bode odbor in zastop v tem krepko podpiral, to ga zagotovimo. — Samovoljnega ravnanja, kakor je bilo pri dosedanjem načelniku, ki nij niti svojih pristašev, še manj pa koga družega v zastopu v važnih rečeh kaj povprašal, in

dama iz naših krajev, gotovo pade zavoljo tega zvonjenja v omedlevico, ali jo pa zvije krč.

Zato sem pa našel odškodovanje v javnem vrtu, kamor sem se hodil sprehajati, in kateri je od cerkva vsaj toliko oddaljen, da mi ne ubrani glasovi zvonov nijso udarjali na ušesno mreno. Ta javni vrt je na priliko tako velik, ko prostor mej ljubljanskimi drevoredi od mesta do tivolskega grada, ter od tod do Šiške in zopet nazaj do kolizeja; je pa jako lepo urejen z velikimi nasadi — največ eksotičnih rastlin, katere so bili morali pa letos zavoljo hudega mraza poruvati in za steklo spraviti — mej katerimi se vijo bele s finim peskom posute steze in bistri studenci ter razprostrata dva ribnika, po katerih ponosno plavajo snežnobeli labodi.

A o tem vrtu v prihodnje več.

V Italiji, dné 8. februarja 1880.

ki je le te zboroval okrajni zastop, kadar je trebalo okrajne priklade dovoliti, tega Bog ne daj. — V vseh važnih rečeh pa naj odločuje celi okrajni zastop, ki naj zbora najmanj vsako leto po štirikrat.

To je edino pravo in tako mora biti. — Upamo tudi, da nam bode pri vsem blagostanju okraja pred očmi in to priporočamo tudi tistim našim nasprotnikom, ki so tudi v novem okrajnem zastopu. — V tem mislimo, da bodo tudi zastopniki središkega trga z nami jedini in se boljše skazali, kakor pri volitvi okrajnega odbora, kjer so z nemčurji glasovali in se od nas odcepili. — Bodočnost bode pokazala še bolje kdo je z nami in kdo je proti nam. —

Iz Trsta 1. junija. [Izv. dop.] Italijanske države vojni parnik je zapustil našo luko, par dni je tu stal. Italijanissimi so bili vsi veseli in precej po prihodu so se peljali z barčico na parnik, pa da bi bili bolj videni, slekli so si suknje, da so se jim rudeče srajce videle, češ, da bodo Italijani znali, da je v „italijanskem“ Trstu polno italijanskih junakov. Povabili so častnike na banket v Barkovlje. Pa častniki, ki nima radi z nezrelo laško mladino opraviti, odbili so ponudbo, kar so dobro storili zaradi mnogih ozirov.

Zdaj obišče naše pristanišče angleško brodovje še tekoči mesec, več vojnih ladij, ki zdaj po Adriji jadrajo.

V rojanskej čitalnici so bile volitve odbora, pa noben list ne poroča o njih, zakaj ne? Uzrok drugič. Ker nijso zdrave razmere, zatorej pa tudi ta čitalnica hira in ako bode to dalje trajalo in se bode odbor na nitki enemu človeku za nos voditi pustil, se bode razrušila ta stara naša trdnjavica, predno imamo novih dovolj.

Karakteristično je, da rojanska čitalnica, katere večletni odbornik je bil ranjki g. Leban, niti enega venca nij položila na rakev svojega mecenata; za venec, ki je bil v imenu rojanske čitalnice položen na rakev, zložili so rodoljubje svoto vkup.

Telegram „Slovenskemu Narodu“.

Dunaj 2. junija. Ko je cesar v Pragi imel velike sprejeme, prišel je pred njega češki deželni odbor, na čelu mu knez Karlos Auersperg. Cesar je opomnil, da so deželne doklade vedno večje, posebno zarad visocih stroškov za šole. — Potlej je cesar sprejel mestne občinske zastopnike Pražke in jim izrekel svoje priznanje o razcvetanji mesta Prage. Cesar je dolgo govoril z Riegrom o nepolitičnih rečeh, in z Jirečkom. — Vse je polno radosti in navdušenja. Pri včerajšnjem dvornem obedu je cesar sedel mej cesarjevičem naslednikom in kardinalom Schwarzenbergom. Od 7. do 8. ure je cesar hodil od jednega do družega mej povabljenimi gosti in jih ogovarjal. Jutri bode delil občne avdijence in bode opoldne obiskal češko narodno gledališče, kjer ga bode dr. Rieger slovesno pozdravil.

Domače stvari.

— (Z Dunaja) se nam piše: Umrl je prenenádoma v 20 urah bolezní v tukajšnje občne bolnišnici! g. A. d. Kopač, stud. hist., denes 31. maja opóludne. Prijatelji našli so ga mrtvega, ko so bili poklicani k njemu, komaj slučajno zvedevši, da je obolel. Vnetje možgán ga je zamorilo. Rajni rodil se je v

Zgošah na Gorenjskem l. 1859. — Pogreb pojutranjem.

— (V Idriji) se bode dne 22. junija obhajala 300letnica rudnika. Leta 1490 najdeni rudokop je namreč pred 300 leti — leta 1580 — bil nakupljen za avstrijski čerar, čegar lastnina je zdaj.

— (Dunajske jutranje časnike) dobivamo od 1. junija zopet uže zvečer, a ne še le drugo jutro.

— (Slovansko podporno društvo.) Po sklepu odbora se bode v nedeljo 6. junija 1880 redni občni zbor v gornji dvorani pri „zelenem hribu“ (Monte verde), in sicer točno ob 4. uri popoldne. Dnevni red: 1. Tajnikovo poročilo. 2. Blagajnikovo poročilo. 3. Prenarejenj nekaterih točk društvenih pravil po § 22. 4. Volitev odbora. Ker je to prvi redni občni zbor, in je tudi na dnevnem redu predruženje društvenih pravil, treba je, da se občnega zbora udeležijo vsi udje. Vsak ud ima soboj prinesiti knjižico in vstopni listek, katerega mora pri vstopu pokazati. Neudom nij dovoljeno udeležiti se občnega zbora.

— (Dete unesrečilo.) V Preženskej Njivi v okraji litijskem se je triletno dekletce Josipine Božič utopilo v gnojnici. Mati je šla namreč 24. p. m. na polje, dekletce pa je jedno celo uro samo pustila doma. Ko se je vrnila domov, našla je svojo hčerko mrtvo v gnojnici.

— (Požar.) V Vidergi v litijskem okraji je pogorel dne 16. p. m. hlev Reze Smerkol in v ognji sta zgoreli tudi dve kozi in dva mlada prasca neke gostije. Škode je 200 do 250 gl. in nij bila zavarovana. Ogenj je prouzročila baje posestnica sama; šla je namreč popoldne, ko je kravo molzla, in jo okadila z gorečimi zelišči. Ogenj je takoj posegel okolo sebe in se je sama tudi tako močno opekla, da so jo morali prepeljati v deželno bolnico v Ljubljano, kjer se zdaj zdravi.

Razne vesti.

* (Mrtvo truplo v vodnjaku.) Hrvatski list piše: V mestu Križevcih so na dvorišču čitalniškega poslopja popravljali vodnjak in so delavci izlekli ven mrtvo žensko truplo, ki je bilo uže 5 mesecev notri ležalo. Spoznali so, da je neka Korošica, ki je v Križevcih služila za dekle, a je imela ljubezen s čitalniškim služabnikom. Svoje gospodarici je nekega dne službo odpovedala, rekoč, da gre domov, da bode porodila. Od istega časa se o njej nij nič več čulo. Sumi se, da je šla pred svojim odhodom k svojemu ljubimcu, ta pa jo je zadavil in vrgel v vodnjak. Zločinec nij bil dolgo čitalniški sluga, a je zdaj pri vojaških vajah v Varaždinu.

* (Mnogoštevilna družina.) List „der freue Appenzeller“ poroča redek slučaj, da se je pred štirinajstimi dnevi rodilo Janezu Ulriku Signeru v Rinkenbachu trideseto dete. Oče ima 64 let.

* (Drevo, ki žre ljudi.) Italijanski listi pripovedujejo: Na otoku Madagaskar so opazili nedavno neko drevo, ki ima čudovite lastnosti. To drevo je podobno ananasnemu; osem črevljev je visoko in ima primeren obseg. Od vrhu tega drevesa, ki ima tri črevlje v premeru, visi več velikih listov k tlam, a proti nebu se razprostira zopet nekaj vej, ki se neprenehoma tresejo in vijejo, kakor da so kače. Stanovniki na Madagaskaru čestó to drevo kot svojega boga in mu žrtvujejo tudi ljudi. Oni vzdignejo namreč žensko na drevo in jo prisilijo, da pije gosti sok, ki teče iz drevesa. Mej tem pa se one veje zavijejo okolo njenega života, listi pa se vzdignejo in jej pripravajo trebuh. Divjaki potem nastavlajo posode in love drevesni sok pomešan s krvjo nesrečnice in to pijejo.

Izdatelj in urednik Makso Armič.

* (Naročevanje na samoumor.)

Leta 1879 jeseni je bil v ameriških novinah natisnen ta-le inserat: Tomaž Touchwood, ki se je naveličal življenja, hoče se v ponedeljek zadnjega novembra na subskripcijo ustreliti. Ker je taka javna zabava čisto nova, dakle upa on, da zasluži pozornost čestitega stanovništva. Rabil bode dva ostro nabita samokresa; jednega si bode razstrelil v trebuh, drugega pa v glavo. Vrlo pripravna za to ekspedicijo je dvorana v Pantonstreetu. Gospe, ki sedeže preje kupijo, dobile bodo najboljšje v sprednjih vrstah, kjer bodo lahko vse natanko videle, kako se bode samomorilec zvijal in mučil; opazovale bodo lahko tudi njegove možjani. Plača se samo pol gvineje. — No, dostavlja se, da redarstvo nij dopustilo take javne zabave, kar samomorilecu baje nij bilo po volji, ker mu je vzelo zaslužek.

* (Najprej črevlje snažil, potem kralj bil.) Od osnovatelja zdanje švedske kraljeve hiše pripoveduje se: Bernadotte je bil pri vzetji Pondicherry-ja mej družimi ujetniki kot navaden prostak. General W. je ogledaval ujetniški ostrog in pri tem poslu je opazil brihtnega vojaka, pričel se zanimati zanj in ga vzel v službo za posla v svoje gospodarstvo. Več mesecev je Bernadotte v tej hiši snažil samo črevlje, potem se mu je pa začelo tožiti po domu. Vrnil se je domov na Francosko. Črez več let je oni general W. branil majheno nemško tvrđjavo, katero so Francozi oblegali, naposled se je pa moral udati. Svoj meč dá francoskemu vojvodu knezu Ponte Corvo, a kako se je čudil, ko ga ta nagovori: „Vi torej ne poznate več svojega bivšega snažilca črevljev?“ ter ga objame. Kasneje, ko je prišel na švedski prestol, se je zmirom še rad spominjal svojega posla pri generalu W.

Umrli so v Ljubljani:

1. junija: Franca Bar, fabriškega delavca hči, 2½ leta, sv. Florijana ulice št. 17, za božjastjo.
V deželnej bolnici:
29. maja: Janez Rep, gostač, 78 let, za starostjo.
— Neža Oswald, sirota, 14 let, za jetiko.

Tuji.

1. junija:

Pri Slovci: Brauner, Kokoschineg, Koratschek. Braun, Mayer iz Dunaja.
Pri Malitai: pl. Rosignoli iz Trsta. — Hansel, Maschner, Bahn, Bauer iz Dunaja.
Pri avstrijskem cesarju: Wilhelm iz Gradca. — Beldo, Kaiser iz Ljubljane.

Dunajska borza 2. junija.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	72	gl.	55	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	73	„	—	„
Zlata renta . . .	88	„	50	„
1860 drž. posojilo . . .	129	„	75	„
Akcije narodne banke . . .	833	„	—	„
Kreditne akcije . . .	273	„	80	„
London . . .	117	„	65	„
Srebro . . .	—	„	—	„
Napol. . .	9	„	37	„
C. kr. cekini . . .	5	„	54	„
Državne marke . . .	57	„	85	„

Št. 7460.

(248—2)

Razglas.

Ker so v drugej polovici meseca maja tu pa tam nekateri zboleli na kozah, in so se pokazale pri posameznih celo prave kozé, opozoruje se občinstvo, da se posluži izkušenega sredstva proti tej bolezni, namreč stavljenja kóz, kar se lahko zgodi ali na domu ali pa pri magistratu, kjer se javno stavijo kozé brezplačno vsak vtorek in vsako soboto popoldne ob 3. uri.

Občinstvo se torej vabi, da uporabi to priliko, ter si dá nemudoma staviti kozé.

Mestni magistrat v Ljubljani,

dne 25. maja 1880.

Župan: Laschan.

Kdor hoče

dobro doledenjsko vino

piti, dobi ga nepopačenega v vinotoču

„pri Dolencu“

na starem trgu št. 11.

(253—1)

Valvasor

se prodaja za 24 gold. Kje? pové uredništvo „Slovenskega Naroda“.

(249—2)

Hiša v Loki

na velikem trgu št. 38, na ulice z jednim na spodnjo stran z dvem nadstropjem, s prodajalnico, s kletjo in z magazinom, posebno pripravna za kacega kupčevalca ali za kacega peazijonista, se prostovoljno prodaja.

Natančneje se izve pri Janezu Staubelnu v Loki, h. št. 29.

(252—1)

Št. 1975.

(245—3)

Službeni razpis.

Na slovenskem oddelku deželne kmetijske šole v Gorici je izpraznena služba kmetijskega opravnika, kojega dolžnost je z učenci vred opravljati vsa kmetijska dela na šolske kmetiji. Prošnje naj se pošljejo podpisnemu deželnemu odboru do dne 15. junija t. l.

Deželni odbor v Gorici,

dne 18. maja 1880.

Za deželnega glavarja:

dr. Tonkli l. r.

Nove vozne liste

za železnice

prav po nizkej ceni priporoča

„Narodna tiskarna“ v Ljubljani.

Slovenska Talija.

Zbirka dramatičnih del in iger.

Na svetlo daje

Dramatično društvo v Ljubljani.

1. vezek: Priročna knjiga za gledališke diletante.

Cena 50 kr.

Od poznejših vezkov so pošli: 3., 4., 5., 7. in 8. vezek; v ostalih so natisnene sledeče gledališke igre:

(B. = burka; V. = vegela, R. = resna, Ž. = žalostna igra; O. = opereta. Številke za le-temi črkami kažejo število aktov.)

Ultra! (B. 1.) — Na mostu. (B. 1.) — Gospod Čapek. (V. 1.) — Belin. (O. 1.) — Graščak in oskrbnik. (R. 4.) — Serežan. (O. 1.) — Svoje glavneži. (V. 1.) — Roza. (V. 3.) — Klobuk. (V. 1.) — Ptčnik. (O. 1.) — Išče se odgojnik. (R. 2.) — Zabajlica. (V. 1.) — Zakonske nadioge. (V. 1.) — Poglavje I, II. in III. (V. 1.) — Mutee. (V. 1.) — Telegram. (V. 1.) — Same vé kaj hoče. (B. 1½.) — Ona me ljubi. (V. 2.) — Gospod režiser. (Šaljiv prizor.) — Uskok. (V. 1.) — Vdova in vdovec. (V. 1.) — Visoki C. (V. 1.) — Gorenjski slavček. (O. 2.) — Požigalecva hči. (R. 5.) — Umetnost in narava. (V. 4.) — Zapravljiviec. (Čarobna igra. 3.) — Pokojni moj. (V. 1.) — Lornjon. (R. 1.) — Gospá, ki je bila v Parizu. (V. 3.) — Na kosilu bom pri svoji materi. (V. 1.) — Brati ne zna. (B. 1.) — Gospoda Kodelja pridige izza gardin. (V. 1.) — V spanji. (V. 1.) — Kovarstvo in ljubezen. (Ž. 5.) — Donna Diana. (V. 3.) — William Ratcliff. (Ž. 1.) — Gluh mora biti. (B. 1.) — Ženska borba. (V. 3.) — Ogenj nij igrača. (V. 3.) — Ena se joče, druga se smeje. (R. 4.) — Garibaldi. (B. 1.) — Marija Magdalena. (Ž. 3.) — Tri Vile. (V. 2.) — Sree je odkrila. (V. 1.) — Pes in mačka. (V. 1.) — Cvrček. (R. 5.) — Lowoodska sirota. (R. 4.) — Trnje in lavor. (R. 2.) — Doktor Robin. (V. 1.) — Pesek v oči. (V. 2.) — Kozarec vode. (V. 5.) — Igralka. (V. 1.) — Dva gospoda pa jeden sluga. (B. 1.) — Star samec. (R. 2.) — Stara mesto mlade. (V. 1.) — Gringoire. (R. 1.) — Ena se mora omožiti. (V. 1.) — Berite „Novice“! (V. 1.) — Dva zeta. (V. 1.) — Nemški ne znajo. (B. 1.) — Ženski jok. (V. 1.) — Moja zvezda. (V. 1.)

„Slovenska Talija“ je na prodaj po knjigarnah v Ljubljani, pa se lahko tudi naroči naravnost od Dramatičnega društva v Ljubljani.

Kdor si naravnost od društva naroči vse prej navedene knjige, katerim je v knjigotržstvu cena 18 gl. 55 kr., jih dobó za znižano ceno 14 gl.

Če se od društva vsaj za 4 gl. knjig naroči ob jednem, društvo popusti 20% navadne cene, ki je ustanovljena posameznemu vezku in na zavitku tiskana.

Narodnim društvom, katera provajajo gledališke igre, je priporočati, da si od vsake igre, ki jo hoté igrati, omislijo celo garnituro, t. j., toliko knjižic, kolikor jih je igralcem treba o provajanji; cele tiskane igre učečim se igralcem mnogo bolje ustrezajo, kakor same izpisane naloge, vrhu tega pa so še cenejše.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.